

Dialogin vuoro – dialoginen käänne

8.11.2021

Miksi dialogia

Miten kehittää yhteiskunnassa käytävää keskustelua rakentavammaksi. Miten löytää keinoja arvostavaan kohtaamiseen ja parempaan vuorovaikutukseen, keskusteluun – dialogiin yhteiskunnan eri osa-alueilla. Miten voitaisiin tukea ja uudistaa demokratiaa rakentavan yhteiskunnallisen keskustelun keinoin? Millaista osaamista dialogi vaatii? Kiinnostaako se ketään? Tällaisiin kysymyksiin vastauksia etsien Sitra käynnisti syksyllä 2016 Erätauko-projektin, jonka tavoitteena oli tuottaa tunnistettu ja tunnustettu tapa käynnistää ja käydä rakentavaa keskustelua.

Dialogin vuoro on Sitran julkaisu vuodelta 2018, minkä on toimittanut Taneli Heikka. Siinä on esitetty viisi teesiä päättäjille rakentavasta yhteiskunnallisesta keskustelusta. Julkaisussa todetaan, että aiemmin Suomea johdettiin strategioilla, jotka pantiin toimeen. Ensin oli visio ja sitten toiminta. Dialoginen käänne ja siihen liittyvät teesit tarkoittavat, että sääntö kääntyy pääläelleen. Strategia luodaan tekemällä ja hyvällä vuorovaikutuksella.

Dialogia voi luonnehtia lyhyesti tasavertaiseksi vuoropuheluksi, missä ei ajeta sinnikkäästi läpi omia näkemyksiä, vaan halutaan tietoisesti ja aidosti kuunnella toisten, usein omista näkemyksistä eriäviä mielipiteitä ja ajatuksia. Erilaisia näkemyksiä yhdistelemällä voidaan parhaimmillaan luoda jotakin uutta.

Dialogi mahdollistaa arvoperustaisen kehittämisen, mikä tukee ihmisten sisäistä motivaatiota ja sitoutumista kehittämiseen. Dialogin ytimessä on kokemuspuhe. Dialogissa annetaan aikaa myös sen pohtimiselle, mistä pitäisi puhua, sen sijaan, että ryhdyttäisiin suoraan etsimään ratkaisuja. Tähän toimintatapaan liittyy myös kriittisen reflektion ajatus. Tasa-arvo ja empatia ovat isossa roolissa dialogissa. Ne luovat pohjaa sille, että voidaan luoda ja rakentaa tietoa ja merkityksiä yhdessä. Dialogi lisää luottamusta ja ymmärrystä, jotka ovat välttämättömiä myös erilaisten, vaikeidenkin päätösten tekemiselle.

Dialogin toteutumiseksi tarvitaan turvallinen ympäristö, jossa ihmiset uskaltavat puhua, eivät vähättele toisiaan ja puhuvat totta. Dialogia ohjaa William Isaacsin (1999) mukaan neljä toisiinsa kietoutunutta tärkeää periaatetta ja toimintatapaa: suoraan puhuminen, aito toisten kuunteleminen, kunnioittaminen sekä odottaminen ja suunnan vaihtaminen. Dialogisten toimintatapojen noudattaminen mahdollistaa osallistujien tasavertaisuuden, keskinäisen kunnioituksen sekä ajatusten, usein eriävienkin, käsittelemisen arvostavassa hengessä ja yhteiseen, jaettuun näkemykseen etenemisen.

Jotta näin voisi tapahtua, pitää ihmisten ensin tutustua toisiinsa. Dialogi on mahdollisuus luovuuden esille saamiselle, uuden luomiselle, rohkeille ja joskus ”hulluillekin” ideoille ja niiden kokeilemiselle. Tärkeää on saada koolle eri ikäisiä ihmisiä, eri ammattiryhmiä ja eri yhteiskuntaluokista tulevia, jolloin päästään käsiksi aidosti erilaisiin näkemyksiin käsiteltävistä asioista. Dialogisuuden opetteleminen pitäisi aloittaa jo esi- ja alakouluissa. Työyhteisöissä dialogisuus tarkoittaa työntekijöiden laajaa osallistamista ja osallistumista

yhteiseen dialogiin mm. työn ja työyhteisön toiminnan kehittämiseen liittyen.

Dialogin teesit

Taneli Heikan ja Hannele Laakso lahden (2018) julkittuomat dialogin teesit (yhteiskunnalliseen keskusteluun) ovat tiivistetysti seuraavat:

1. Tarjoa dialogia, kysyntää on

Ellemme käy dialogia siitä, mistä päätämme, tuhlaamme aikaa ja rahaa väärän ongelman ratkaisemiseen.

2. Opi dialogi luopumalla rooleista

Raivataan neuvottelutilasta tuolit ja pöydät. Asetutaan piiriin kuuntelemaan. Kun puhut, puhu omasta kokemuksestasi.

3. Etsi ja kohtaa syrjään jääneet

Hyvässä dialogissa paikalla on mahdollisimman vähän kutsuvan organisaation kaltaisia ihmisiä ja paljon heitä, joita ei koskaan kukaan kutsu mihinkään.

4. Verkkodialogi on kansalaistaito

Dialogia verkossa on mahdollista oppia. Kohtaaminen ja empatia ovat kykyjä, joita koneilla ei ole, mutta joita huomioimalla viestintäympäristöstä tulee inhimillisempi ja sivistyneempi.

5. Vahvista maltillisia keskustelijoita

Tuetaan sivuun sysättyjä maltillisia ääniä kärjistäjien sijaan.

Erätaukosäätiö

Nykyisin Erätaukosäätiö tukee Sitran projektissa luodun erätaukodialogin levittämistä yhteiskunnan ja elämän eri osa-alueilla. [Erätauko-säätiö – Dialogipaus-stiftelsen](#) – perustettiin keväällä 2019 tukemaan yhdessä muiden dialogista kiinnostuneiden toimijoiden kanssa rakentavaa keskustelukulttuuria Suomessa, vähentämään yhteiskunnan jakautumista ja vahvistamaan ihmisten osallisuutta. Toimintaa halutaan nyt jatkaa.

Erätauko-säätiön perustajatahot ovat päättäneet jatkaa säätiön rahoitusta eli toiminta jatkuu vuosien 2022-2025 ajan. Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Sitra, Suomen Kulttuurirahasto sekä Svenska kulturfonden pitävät tärkeänä, että Erätauko-säätiö voi jatkaa hyvin alkanutta toimintaansa.

Ensi vuodesta lähtien Erätauko-säätiö keskittyy toiminnassaan edelleen yhteistyöhön mediasektorin, koulutussektorin sekä muiden toimijoiden kanssa. Säätiö jatkaa yhteistyötä esimerkiksi Ylen kanssa viisivuotisen [Hyvin sanottu -hankkeen parissa](#), jota säätiö ja Yle yhdessä koordinoivat. Hankkeessa on

mukana jo yli 130 yhteistyökumppania. Lisäksi säätiö paneutuu dialogi- ja vuorovaikutustaitojen oppimisen tukemiseen perusasteella ja toisella asteella. (<https://www.eratauko.fi/>)

”Dialogissa on taikavoimaa: Se tuo ihmisistä parhaat puolet esiin. Turvallisissa tiloissa, joissa kaikkia arvostetaan, ihmiset ovat valmiita ottamaan ratkaisevan askeleen pois vastakkainasettelusta”. (Heikka & Laaksolahti 2018)

Kaija Loppela

Kasvatustieteen tohtori, fysioterapeutti, työhyvinvoinnin yliopettaja ja Erätaukodialogi-kouluttaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Lähteet:

Heikka, T. & Laaksolahti, H. 2018. Teoksessa Dialogin vuoro (Heikka,T., toim.) Sitran selvityksiä 129. Maaliskuu 2018.

Isaacs, W. 2021. Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito: Uraauurtava lähestyminen liike-elämän viestintään. Helsinki: Kauppakaari.

<https://www.eratauko.fi/>